



# FÖGLÖ KOMMUNS utvecklingsplan för vatten och avlopp

# VA-översikt

## Syfte

I samband med framtagande av VA-plan för Åland har projektets styrgrupp begärt in kommunala VA-utvecklingsplaner från samtliga åländska kommuner. Inlämnad plan beskriver översiktligt nuvarande VA-situation i kommunens orter och dess utveckling fram till år 2030 där kända åtgärdsbehov identifierats. Underlaget i kommunens VA-utvecklingsplan kommer användas i VA-plan för Åland vilken färdigställs till Ålands landskapsregering i december 2017.

## Inledning

Föglös totala invånarantal per 01.01.2017 är 561 st. Föglö har eget vatten- och avloppsreningsverk i Degerby vilket gör orten VA-självförsörjande. Övriga delar av Föglö har enskilda VA-lösningar. Föglö kommun består av följande socknar nedan, invånarantal i parentes.

1. Degerby
2. Sonboda
3. Björsboda/Prästgården
4. Övriga: Granboda, Hastersboda, Sanda, Ulversö, Björsboda (21), Nötö (20), Sommarö (18), Finholma (16), Hummersö (15), Brättö (15), Horsholma (13), Flisö (12), Stentorpa (12), Överö (12), Övriga (12), Skogboda (12), Kallsö (10), Jyddö (9), Brändö (2), Bänö (2).

Områdesbeskrivningar gällande VA har avgränsats geografiskt till Degerby, Sonboda, Björsboda/Prästgården samt övriga.

Följande beslut och underlag som berör VA och samhällsplanering finns i kommunen:

- Kommunal översikts- och förbättringsplan för VA fastställd av kommunfullmäktige 18.9.1997. Planen har till viss del/stor del förverkligats men inte reviderats.
- Kommunöversikt fastställd 25.07.2001. Planen har inte reviderats.
- Utredning över sockenreningsverk i Föglö kommun gjord år 2012.
- Kommunplan för åren 2017 – 2021 fastställd av kommunfullmäktige 15 december 2016 § 100. I kommunplanen finns alla inplanerade projekt för planperioden prioriterade. Under denna planperiod ingår 4 st projekt gällande vatten och avlopp.
- Kommunen har en fastställd detaljplan över Degerby by från år 2013. Detaljplaneområdet är även kommunalt verksamhetsområde för vatten- och avloppsverket. Inget formellt beslut om fastställt VA-verksamhetsområde har gjorts av kommunfullmäktige, (LL 1979:29 om allmänna vatten- och avloppsverk, 3§).

Kommunöversikt, kommunplan och Degerby detaljplan har/ har inte en tydlig koppling till VA-utvecklingsplan.

<b>Nyckeltal</b>	<b>Nuläge 2016</b>	<b>Utvecklingsplan 2030</b>	<b>Kommentar</b>
Invånarantal	561	600	
Antal bostadshus	262	282	
Antal fritidshus	719	750	
Totalt antal vattenabonnenter	97	120	
Industrier/storbrukare	8 214 m <sup>3</sup>	10 000 m <sup>3</sup>	Endast vatten!
Andel invånare med allmänt vatten	32 %	38 %	
Vattenledningsnätlängd	5 124 m	8 500 m	
Renvatten inköp	0 m <sup>3</sup>	0 m <sup>3</sup>	
Renvattenförsäljning	14 169 m <sup>3</sup>	18 900 m <sup>3</sup>	
Spill i vattenledningsnätet	0 m <sup>3</sup> och 0 %	900 m <sup>3</sup> och 3 %	
Andel utan allmänt vatten	68 %	62 %	
Totalt antal avloppsabonnenter	95	120	
Andel invånare med allmänt avlopp	32 %	38 %	
Avloppsledningsnätlängd	5 540 m	9 000 m	
Spillvattenmottagning i det egna ledningsnätet	23 887 m <sup>3</sup>	30 400 m <sup>3</sup>	Fastbosatta inklusive industrin!
Spillvatten leverans till behandlingsanläggningar	23 887 m <sup>3</sup>	30 400 m <sup>3</sup>	Fastbosatta inklusive industrin!
Utspädningsgrad (USG) i avloppsledningsnätet	levererat/mottaget 0	912	
Antal enskilda avlopp	262	282	
Antal och % enskilda avlopp 15år+	47 %	25 %	Endast fastbosatta!

# 1. Degerby

Vattenverk: Degerby vattenverk

Avloppsreningsverk: Degerby avloppsreningsverk

## Inledning

Kommunen har en fastställd detaljplan över Degerby by från år 2013. Detaljplaneområdet är även kommunalt verksamhetsområde för vatten- och avloppsverket. Inget formellt beslut om fastställt VA-verksamhetsområde har gjorts av kommunfullmäktige (LL 1979:29 om allmänna vatten- och avloppsverk, 3 §).

## Bakgrund

Verksamhetsområde för både vatten- och avlopp omfattar Degerby detaljplaneområde i sin helhet. Övriga Degerby föreslås därmed utgöra ett område där både vattenförsörjningen och avloppshantering sker genom enskilda lösningar.

Invånarantal 01.01.2017 totalt:	179 st
Bostadshus, 1-2 vån:	75 st
Fritidshus, 1-2 vån:	102 st

	Inom allmänt VA	Utanför allmänt VA
<b>Bostadshus</b> med		
Eget vatten, kommunalt avlopp:	8 st	-
Kommunalt vatten, enskilt avlopp:	-	-
Kommunalt vatten & avlopp	48 st	-
Eget vatten, eget avlopp	-	6 st
<b>Fritidshus</b> med		
Eget vatten, kommunalt avlopp:	1 st	-
Kommunalt vatten, enskilt avlopp:	5 st	-
Kommunalt vatten & avlopp	17 st	-
Eget vatten, eget avlopp	-	59 st

Inom kommunalt VA-verksamhetsområde finns 8 st bostadshus och 1 st fritidshus med eget vatten, samt 5 st fritidshus med enskilt avlopp som ännu kan anslutas.

Inrättningar, djurgårdar, industri, annat:

Radhus med kommunalt vatten och avlopp totalt 9 st.

Fiskindustri (Nordic trout Ab) med vatten och avlopp 1 st.

Fiskindustri (M.A.T Fish.) med avlopp 1 st.

Övriga inrättningar med vatten och avlopp totalt 20 st.

I området finns inte gemensamhetsanläggningar för vatten eller avlopp.

Degerby vattenverk producerade 14 169 m<sup>3</sup> år 2016 och har kapacitet att tillverkar 43 800 m<sup>3</sup>. Vattenverket har god kapacitet och kan ytterligare ansluta ca 600 pe. Med dagens invånarantal på Föglö skulle vattenverket kunna försörja hela kommunen med dricksvatten ifall ledningsnätet byggdes ut. Avloppsreningsverket är dimensionerat för 900 pe vilket

nyttjas till 95 % på årsbasis. En majoritet av volymerna tas emot från fiskindustrin. Förverkligande av kommunens VA-utvecklingsplan innebär ett behov på 18 900 m<sup>3</sup> dricksvatten och mottagning av 30 400 m<sup>3</sup> avloppsvatten år 2030.

I Degerby finns inte några skyddsvärda yt- eller grundvattenområden. Recipientpunkt för avloppsreningsverket i Degerby är Degerby Redden som har måttlig ekologisk status.

Inom verksamhetsområdet i Degerby finns det totalt 7 st pumpstationer som bräddar i princip direkt till havet. Recipientpunkten för dessa pumpstationer är i princip samma som avloppsverkets recipientpunkt, Degerby Redden och Kyrksundet.

### **Åtgärdsbehov**

De äldsta delarna av ledningsnätet är från 1980-talet och är avskrivna (30 år) enligt kommunens avskrivningsprinciper och närmar sig även den konstruktive livslängden. Vidare kan man konstatera att den senaste VA-utbyggnaden skedde 2008. Hänvisande till detta är renoverings-/förnyingsbehov av ledningsnätet på kommande inom planperioden. Kommunen ska påbörja ett projekt för att identifiera åtgärdsbehoven i VA-ledningsnätet fr.o.m. år 2022. Fortgående åtgärdsbehov är underhåll av samtliga pumpstationer samt planerad åtgärd 2017 är förbättrad alarmering från dessa, GSM-larm till jourtelefon.

Kommunens avloppsreningsverk som är dimensionerat för 900 pe utnyttjas i dag på årsbasis till 95 % - 100 %. I kommunplanen för åren 2017 – 2021 har kommunen beslutat att påbörja en projektering av ett nytt avloppsreningsverk på en ny plats motsvarande 1500 – 2000 pe år 2018.

I kommunens kommunplan för åren 2017 – 2021 skall vissa förbättringar i kommunens vattenverk göras i två olika etapper för att höja alkaliniteten i bruksvattnet, en kvalitetshöjning av kommunens ledningsvatten. Fortgående åtgärdsbehov i vattenverket under planperioden är underhåll av vattenverkets pumpar, membran, sandfilter och andra mekaniska delar.

### **Beroenden**

Befintliga verksamhetsområdet kräver inga åtgärder om det förstoras, tillräckliga volymer finns i det befintliga ledningsnätet.

Om det inom nuvarande verksamhetsområde etableras en större vattenkrävande industri kan vattenledningsnätet vara underdimensionerat.

### **Status quo**

Om det planerade nybyggnaden av ett avloppsreningsverk på ny plats inte verkställs kommer luktolägenheten i Degerby centrum kvarstå. Ingen nyetablering av industri kan tillåtas inom verksamhetsområdet samt de befintliga kopplade industriernas volymer begränsas till nuvarande nivå i.o.m. att den återstående kapaciteten om ca 5 % i avloppsreningsverket ska reserveras till de återstående osålda tomterna inom verksamhetsområdet. Inget nytt verksamhetsområde kan kopplas till nuvarande avloppsreningsverk. Kommunen kan endast erbjuda befintliga tomter inom befintligt verksamhetsområde och inga nya attraktiva tomter kan precenteras. Inflyttning till kommunen försämras i.o.m. tillgången till planerade attraktiva tomter minimeras.

## 2. Sonboda

Sonboda är idag den näst största byn till befolkningsantal och ligger utanför det kommunala VA-verksamhetsområdet. Sonboda föreslås fortsättningsvis utgöra ett område där både vattenförsörjningen och avloppshantering sker genom enskilda lösningar. Kommunen rekommenderar dock gemensamhetsanläggningar i detta område för vatten och avlopp, hänvisning till uppgjord utredning gällande sockenreningsverk.

Invånarantal 01.01.2017 totalt: 74 st

	Inom	Utanför allmänt VA
<b>Bostadshus</b> med		
Eget vatten, eget avlopp	-	29 st
<b>Fritidshus</b> med		
Eget vatten, eget avlopp	-	105 st
Inrättningar, djurgårdar, industri, annat:	2 st	
Gemensamhetsanläggning (GA) vatten:	1 st	
Gemensamhetsanläggning (GA) avlopp:	1 st	

Områdets volymbehov av vatten och avlopp rör sig om 5 000 m<sup>3</sup>.

I området finns inte några skyddsvärda yt- eller grundvattenområden.

Recipientpunkt för de enskilda avloppen i området är Degerö sundet, Näversfjärden, Mörfjärden, Bofjärden och Brändö strömmen vilka har en måttlig ekologisk status. Stora utfall leds till dessa vattendrag.

### Åtgärdsbehov

Åtgärdsbehovet för området är att samtliga enskilda avloppsanläggningar som inte har byggts om till gällande krav skall kommunen aktivt jobba med att invånarna bygger om sina anläggningar till gällande krav. Därtill skall kommunen följa upp att de beviljade avloppstillstånden revideras i enlighet med miljötillstånden vart tionde år. Kommunen bör öka resurserna på byggnadskansliet för att kunna uppnå en tillräcklig tillsyn över de enskilda anläggningarna.

### Status quo

Om kommunen inte tilldelar byggnadskansliet tillräckliga resurser kan inte en tillräcklig uppföljning/tillsyn av de enskilda avloppsanläggningarnas ombyggnadsbehov och status upprätthållas. Detta leder på sikt till sämre vattenkvalité i recipientpunkterna.

## 3. Björsboda/ Prästgården

Björsboda/Prästgården är ett område som ligger helt utanför det kommunala verksamhetsområdet för både vatten- och avloppsledning. Delar av området föreslås vara ett område där både vattenförsörjningen och avloppshantering kan bli en del av Degerby vatten- och avloppsreningsverkets verksamhetsområde när det inköpta området Ekholm exploateras för fast bosättning.

Invånarantal totalt: 40 st (21 st/19 st)

Bostadshus, 1-2 vån: 16 st  
Fritidshus, 1-2 vån: 103 st

	Inom	Utanför allmänt VA
<b>Bostadshus</b> med Eget vatten, eget avlopp	-	16 st
<b>Fritidshus</b> med Eget vatten, eget avlopp	-	103 st

Inrättningar, djurgårdar, industri, annat:  
Gemensamhetsanläggning (GA) vatten:  
Gemensamhetsanläggning (GA) avlopp:

Områdets volymbehov av vatten och avlopp rör sig om 3 500 m<sup>3</sup>.

I området finns inte några skyddsvärda yt- eller grundvattenområden.

Recipientpunkt för de enskilda avloppen i området är Kyrksundet, Ramsö strömmen och Langnäs fjärden vilka har en måttlig ekologisk status. Stora utfall leds till dessa vattendrag.

### Åtgärdsbehov

Åtgärdsbehovet för området är att samtliga enskilda avloppsanläggningar som inte har byggts om till gällande krav skall kommunen aktivt jobba med att invånarna bygger om sina anläggningar till gällande krav. Därtill skall kommunen följa upp att de beviljade avloppstillstånden revideras i enlighet med miljötillstånden vart tionde år. Kommunen bör öka resurserna på byggnadskansliet för att kunna uppnå en tillräcklig tillsyn över de enskilda anläggningarna.

Det nya området Ekholm kommer enligt kommunens planer att detaljplaneras för bostadstomter med vatten och avlopp som sammankopplas via en pumpledning till Degerby vatten och avlopps verksamhetsområde. Byggnationen av infrastrukturen för området påbörjas år 2018 i enlighet med kommunens fastställda plan för år 2017-2021.

### Beroenden

Kommunen ska vid planeringen av infrastrukturen för Ekholm göra det möjligt att utvidga verksamhetsområdet vid Ekholm till närbelägen byggnation, reservkapacitet i ledningsnätet/pumpstationer.

### Status quo

Om kommunen inte tilldelar byggnadskansliet tillräckliga resurser kan inte en tillräcklig uppföljning/tillsyn av de enskilda avloppsanläggningarnas ombyggnadsbehov och status upprätthållas. Detta leder på sikt till sämre vattenkvalité i recipientpunkterna.

#### 4. Övriga

Granboda (28), Hastersboda (25), Sanda (27), Ulversö (23), Nötö (20), Sommarö (17), Finholma (16), Hummersö (5), Bråttö (16), Horsholma (19), Flisö (12), Stentorpa (12), Överö (11), Skogboda (9), Kallsö (11), Jyddö (10), Brändö (2), Bänö (2) Övriga (3).

Övriga områden ligger helt utanför det kommunala verksamhetsområdet för både vatten- och avloppsledningar. Övriga områden föreslås fortsättningsvis utgöra ett område där både vattenförsörjningen och avloppshantering sker genom enskilda lösningar.

Invånarantal totalt: 268 st

Bostadshus, 1-2 vån: 115 st  
Fritidshus, 1-2 vån: 442 st

	Inom	Utanför allmänt VA
<b>Bostadshus</b> med Eget vatten, eget avlopp	-	115 st
<b>Fritidshus</b> med Eget vatten, eget avlopp	-	442 st

Inrättningar, djurgårdar, industri, annat: 5 st  
GA-vatten:  
GA-avlopp:

Områdets volymbehov av vatten och avlopp rör sig om 10 500 m<sup>3</sup>.

I området finns inte några skyddsvärda yt- eller grundvattenområden.

Recipientpunkt för de enskilda avloppen i området är havet vilket har en måttlig ekologisk status. Stora utfall leds till dessa vattendrag.

#### Åtgärdsbehov

Åtgärdsbehovet för området är att samtliga enskilda avloppsanläggningar som inte har byggts om till gällande krav skall kommunen aktivt jobba med att invånarna bygger om sina anläggningar till gällande krav. Därtill skall kommunen följa upp att de beviljade avloppstillstånden revideras i enlighet med miljötillstånden vart tionde år. Kommunen bör öka resurserna på byggnadskansliet för att kunna uppnå en tillräcklig tillsyn över de enskilda anläggningarna.

#### Status quo

Om kommunen inte tilldelar byggnadskansliet tillräckliga resurser kan inte en tillräcklig uppföljning/tillsyn av de enskilda avloppsanläggningarnas ombyggnadsbehov och status upprätthållas. Detta leder på sikt till sämre vattenkvalité i recipientpunkterna.